

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Obdo/54/2023
Identifikačné číslo spisu:	5621203723
Dátum vydania rozhodnutia:	16.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Miroslava Janečková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5621203723.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Eriky Čanádyovej v spore žalobcu Jaroslava Vrlíka, s miestom podnikania Hriadky 1400/7, Liptovský Mikuláš, IČO: 40 981 711, zastúpeného advokátom JUDr. PaedDr. Róbertom Monsbergerom Kozákom, so sídlom Štúrova 17, Liptovský Mikuláš, proti žalovanému DAMIAN JASNA, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, Bratislava, IČO: 50 169 939, zastúpenému zástupcom CREDIS Law, s.r.o., Radlinského 2, Bratislava, IČO: 35 955 341, o zaplatenie 9 362 eur s príslušenstvom, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 13Cob/171/2022-226 z 31. mája 2023, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 20Cb/43/2021-166 z 25. apríla 2022 a rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 13Cob/171/2022-226 z 31. mája 2023 z r u š u j e a v e c v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Liptovský Mikuláš rozsudkom č. k. 20Cb/43/2021-166 z 25. apríla 2022 zamietol žalobu a rozhodol, že žalovanému priznáva náhradu trov konania v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie skonštatoval, že sa žalobca žalobou, doručenou súdu dňa 15. októbra 2021, domáhal zaplatenia sumy 9.362 eur, spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 1.000 eur od 21. februára 2021 do zaplatenia a zo sumy 8.362 eur od 16. apríla 2021 do zaplatenia a paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 40 eur, ako aj náhrady trov konania.

3. Súd sa pri svojom rozhodovaní spravoval ustanoveniami §§ 536 ods. 1, 2 a 3, 546 ods. 1, 548 ods. 1 Obchodného zákonníka, 132 ods. 1, 2 a 2, 150 ods. 1 a 151 ods. 1 a 2 a dospel k záveru, že žaloba je nedôvodná, preto ju v celom rozsahu zamietol. Súd prvej inštancie uviedol, že predmetom konania bolo zaplatenie sumy 9.362 eur s príslušenstvom titulom ústnej zmluvy o dielo, pričom žalobca zhrnul

podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia do jedinej vety a to, že pre žalovaného vykonal od 18. decembra 2020 do 23. marca 2021 stavebné práce spočívajúce v dodávke a montáži sadrokartónových konštrukcií apartmánov na 4. nadzemnom podlaží Hotela Damian v Jasnej, ktoré následne fakturoval žalovanému tromi faktúrami. Konštatoval, že k tvrdenej zmluve o dielo neuviedol žiadne ďalšie skutkové tvrdenia a v žalobe sa obmedzil už len na odôvodnenie nároku na úrok z omeškania a paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky. Ďalej uviedol, že žalobca označil viacero listinných dôkazov. Súd prvej inštalácie ďalej zdôraznil, že žalobu možno označiť ako špecifickú podmienku konania. Konštatoval, že civilné sporové konanie je ovládané dispozičnou zásadou, čo znamená, že konanie začína výlučne na základe žaloby v duchu právnej zásady *nemo iudex sice actore*. Žalobca ako *dominus litis* - pán sporu uskutočňuje dispozíciu s konaním a výsledok sporu je okrem iného aj výsledkom jeho aktivity, či pasivity v konaní, resp. výsledkom „splnenia si“ procesných povinností do takej (potrebnej) miery, aby bolo možné konštatovať úspech v konaní pre unesenie bremena tvrdenia a bremena dôkazného, teda schopnosť strany sporu uniesť bremeno tvrdenia spolu s dôkazným bremenom je predpokladom pre úspech v spore a preto pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností predstavuje samotný základ žaloby. Tvrdenia, z ktorých má vyplynúť oprávnenosť uplatneného nároku, by mali byť jednoznačné a konkrétne. Poukázal na to, že zákon výslovne uvádza, že opísanie rozhodujúcich skutočností nemožno nahradiť odkazom na označené dôkazy. Súd prvej inštalácie vyslovil názor, že hoci v posudzovanom prípade žalobca výslovne neuviedol, že opísanie rozhodujúcich skutočností je uvedené v predložených dôkazoch, de facto tak učinil tým, že v žalobe ohľadom opisu rozhodujúcich skutočností a skutkového deja sa obmedzil na jedinú vetu a následne vymenoval listinné dôkazy priložené k žalobe. Súd na zistenie podstatných a rozhodujúcich skutočností, ktoré v žalobe absentovali, požiadal právneho zástupcu žalobcu priamo na pojednávaní, aby sa vyjadril ku skutkovému dej, aby uviedol všetko čo je obsiahnuté v skutkovej podstate hmotnoprávnej normy, teda v posudzovanom prípade vo vzťahu k žalobcom tvrdenej zmluve o dielo v ústnej forme, aká bola dohoda o predmete plnenia, aká bola dohoda o cene a ako bol dojednaný záväzok ju zaplatiť. Právny zástupca žalobcu uviedol, že na účely objasnenia, aká zmluva o dielo bola uzavretá, čo malo byť predmetom diela, cena a ukončenie diela, bol navrhovaný výsluch žalobcu, ako aj svedka H., ktorý bol predákom na stavbe. Takisto predmet diela bol potvrdený samotným žalovaným, ktorý 13. apríla zaslal žalobcovi mail. Pokiaľ sa týka ceny, právny zástupca žalobcu uviedol, že cena diela bola zo strany žalovaného dohodnutá na celkovú výšku 28.362,64 eur. Predmetom diela bol obklad sadrokartónu na priečkach na 4. poschodí Hotela Damián Jasná. Právny zástupca žalobcu uviedol, že žalobca tiež robil aj práce na 6. nadzemnom podlaží. Ďalej uviedol, že nečítal presne čísla apartmánov, nepostrehol, že je tam 6. poschodie. Ale žalobca robil komplet všetko. To je zachytené v preberacom protokole z 09.februára 2021, zo 16.marca 2021, zo 04.marca 2021, z 13.apríla 2021. To je jeho dielo, čo robil a čo si faktúrami fakturoval, pričom faktúra z 9. februára, za 6. nadzemné podlažie, už bola zaplatená. Žalobca sa domáha iba štvorky. Teda celé dielo bolo 6. a 4. poschodie, ale to 6. má zaplatené, 19.000 eur. Tiež uviedol, že zmluva bola dojednaná s pánom G. a pánom F. a pán F. potom odkázal na pani D.. K týmto skutočnostiam by sa vedel bližšie vyjadriť pán žalobca. Na otázku súdu, čo bolo predmetom zmluvy, právny zástupca žalobcu uviedol, že predmetom zmluvy bolo vykonať rekonštrukciu troch bytov, ale nevie, či je to takto správne uvedené v tej tabuľke, pretože jemu žalobca uviedol, že robil hocikde, kde ho poslal žalovaný. Ale predmetom prác malo byť 4. a 6. podlažie, mali byť robené priečky. Žalovaný robil iba priečky, nie stropy. K otázke súdu, či predmetom diela bol aj geberit, uviedol, že sa k tomu nevie vyjadriť.

4. Súd konštatoval, že v súdnej veci išlo o absenciu takých skutkových tvrdení, ktorých nedoplnenie má za následok zamietnutie žaloby z dôvodu neunesenia bremena tvrdenia. Pri absencii konkrétnych skutkových tvrdení potom súd nemá daný základ pre rozsah dokazovania. Keďže nejde o absenciu základných skutkových tvrdení, súd nebol povinný (pod hrozbou odmietnutia žaloby) vyzývať na špecifikáciu skutkových tvrdení a mohol tak zamietnuť žalobu pre neunesenie bremena tvrdenia vo vzťahu k takto uplatnenému žalobnému nároku. Konštatoval, že žalobca v konaní nebol schopný súdu predniesť tzv. substancované tvrdenia, t. j. tvrdenia relevantné z hľadiska hmotného práva. Ani po vyjadrení právneho zástupcu na pojednávaní dňa 25.apríla 2022 nebolo možné ustáliť, čo (aké práce) boli predmetom ústnej zmluvy o dielo, ani aká bola dohoda o cene diela a aká bola dohoda (záväzok) ju zaplatiť. Hoci by bolo možné konštatovať, že žalobca tvrdil cenu vo výške 13,50 eur za m² a žalovaný

cenu vo výške 11 eur za m², uvedené by bolo možné označiť vo vzťahu k sadrokartónovým konštrukciám, ale nie ku geberitu, ktorý zjavne bol tiež predmetom prác žalobcu. Súd zdôraznil, že na posudzovaný prípad aplikoval ustanovenie § 132 ods. 2 CSP, podľa ktorého opis rozhodujúcich skutočností nemožno nahradiť odkazom na označené dôkazy. Vzhľadom na uvedené nebolo úlohou súdu vyvodzovať si tieto potrebné skutkové tvrdenia (za žalobcu) z ním predložených dôkazov tak, aby mohol byť žalobca (zastúpený advokátom) vo veci úspešný. Odhliadnuc od toho konštatoval, že uplatnený nárok nevyplýva jednoznačne ani z predložených dôkazov. Ako už súd poukázal vyššie, z listinných dôkazov predložených žalobcom vyplýva úplne iný rozsah diela, než aký opísal v žalobe (stavebné práce spochybňujúce v dodávke a montáži sadrokartónových konštrukcií apartmánov na 4. nadzemnom podlaží Hotelu Damian v Jasnej), keď okrem sadrokartónových konštrukcií mal byť dodávaný geberit a nielen na 4. podlaží, ale minimálne aj na 6. podlaží, ako vyplýva z predloženej tabuľky (čl. 15 spisu) Pokiaľ sa týka ceny diela, tá nebola v žalobe tvrdená v žiadnej výške. Pokiaľ sa k cene žalobca vyjadroval následne vo vyjadrení k žalobe, tam uviedol určitú cenu za m², ktorú by však bolo možné označiť len vo vzťahu k sadrokartónovým konštrukciám a len s pochybnosťami vo vzťahu ku geberitu, keď ani právny zástupca žalobcu sa nevedel zodpovedne vyjadriť, čo je to geberit. Len na okraj súd uvádza, že ani množstvo vykonaných prác v m² podľa tabuľky (čl. 15 spisu) nie je súladné s množstvami uvádzanými v preberacích protokoloch.

5. Žalobca neupresnil, čo a v akom rozsahu malo byť predmetom vykonania diela a z čoho by bolo možné akokoľvek dôvodiť cenu údajného diela. To znamená, že žalobca nepreukázal uzatvorenie zmluvy o dielo medzi sporovými stranami ústnou formou. Takto konštruovaný žalobný nárok vedie k neúspechu v spore pre neunesenie povinnosti tvrdenia. Dôkaznými prostriedkami sa má preukázať žalobcom tvrdý skutkový dej, nie naopak. Skutočnosti, ktoré žalobca vôbec netvrdil, nemôžu byť predmetom dokazovania. Poukázal na súčasný procesný kódex, ktorý na rozdiel od minulej nejednotnej súdnej praxe, v ustanovení § 132 ods. 2 CSP (bez výnimky) zakazuje nahradiť opísanie rozhodujúcich skutočností odkazom na označené dôkazy, o čo sa zrejme snažil žalobca.

6. Pre úplnosť súd dodal, že v prípade, ak nie sú uvedené relevantné skutkové tvrdenia, tieto nemožno byť ani žalovaný popreť alebo nepopreť, preto súd v danej veci nemohol žalobcovi priznať plnenie ani na základe nepopretych skutkových tvrdení žalobcu podľa § 151 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

7. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa jej pomeru úspechu vo veci. Keďže súd žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovaný tak bol úspešný v plnom rozsahu, súd mu priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu, pričom o tejto náhrade rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

8. Na základe odvolania podaného žalobcom Krajský súd v Žiline v odvolacom konaní posudzoval napadnutý rozsudok okresného súdu v rozsahu a medziach zadefinovaných odvolacích dôvodov obsiahnutých v písomne podanom odvolaní žalobcu a rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 20Cb/43/2021-166 z 25. apríla 2022 rozsudkom č. k. 13Cob/171/2022-226 z 31. mája 2023 potvrdil a súčasne rozhodol, že žalovaný má voči žalobcovi nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

9. Krajský súd prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia pojednávania, keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli Krajského súdu v Žiline v lehote najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením a na webovej stránke Krajského súdu v Žiline, po konštatovaní, že boli splnené podmienky k verejnému vyhláseniu rozsudku krajským súdom.

10. Krajský súd sa v plnom rozsahu stotožnil s napadnutým rozsudkom okresného súdu a za aplikácie ust. § 387 ods. 2 CSP v podrobnostiach odkázal na skutkové a právne závery. Poukázal na to, že rozhodnutie okresného súdu a odvolacieho súdu tvorí organický celok, jednotu, preto z titulu aplikácie ust. § 387 ods. 2 CSP nie je potrebné a ani žiaduce, aby krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku zopakoval skutkové a právne závery vyjadrené okresným súdom v odôvodnení napadnutého rozsudku, s

ktorými sa v celom rozsahu stotožnil.

11. Uviedol, že postup okresného súdu, ktorý sa zamerlal na posúdenie skutočnosti uzavretia zmluvy o dielo medzi žalobcom a žalovaným, nie je v rozpore s ust. § 151 ods. 1, 2 CSP, a to za stavu, ak žalovaný nárok uplatnený žalobcom rozporoval. V súdenom spore bola spornosť žalovaným uplatňovaná, súd prvej inštancie bol preto povinný túto spornosť posudzovať, hodnotiť, a preto pri jej zhodnocovaní nedošlo k porušeniu postupu vyjadreného v ust. § 151 ods. 1, 2 CSP a ani k zásahu do práva žalobcu.

12. Odvolací súd zdôraznil, že vo všeobecnosti sa posúdenie otázok, ktorá strana sporu je povinná tvrdiť a aký je obsah jej povinnosti tvrdiť, odvíja od hmotného práva. Bremeno tvrdenia je pritom v korelácii s bremenom popretia tvrdení protistrany (ŠTEVČEK, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 569.). Pokiaľ sa žalobca od žalovaného podľa žaloby domáhal zaplattenia sumy 9.362 eur s príslušenstvom, bolo jeho povinnosťou uviesť tvrdenia o skutočnostiach, z ktorých uvedené zmluvné plnenie požaduje. Ako vyplýva zo žaloby, žalobca v rámci skutkových tvrdení uviedol len to, že na základe ústnej zmluvy pre žalovaného vykonal od 18. decembra 2020 do 23. marca 2021 stavebné práce spočívajúce v dodávke a montáži sadrokartónových konštrukcií apartmánov na 4. nadzemnom podlaží Hotela Damian v Jasnej, ktoré následne fakturoval žalovanému tromi faktúrami. Ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu, ani žaloba a ani vyjadrenia právneho zástupcu žalobcu neobsahovali relevantné skutkové tvrdenia pre uplatnenie zmluvného peňažného nároku, pretože žalobca nevyjadril predmet plnenia a jeho rozsah, z ktorého by bolo možné dovodiť dohodu o cene.

13. Odvolací súd uviedol, že z odsekov 17. až 19. napadnutého rozsudku okresného súdu vyplynulo, že žalobcom uplatnený nárok na zmluvné peňažné plnenie nebol riadne tvrdený a ani preukázaný. Za tejto procesnej situácie bol preto správny záver okresného súdu o tom, že ak žalobca neposkytol relevantné skutkové tvrdenia, tak tieto ani nemohli byť relevantne žalovaným popreté alebo nepopreté, a tento stav nemôže mať za následok priznanie plnenia žalobcovi na základe nepopretých skutkových tvrdení podľa § 151 ods. 1 CSP.

14. Pokiaľ žalobca uplatnený nárok odôvodnil tvrdením o uzavretej zmluve o dielo ústnou formou, tak na uvedené v konaní pred okresným súdom neposkytol konkrétne, určité tvrdenia, teda, akým spôsobom a s akým obsahom bola medzi žalobcom a žalovaným uzavretá ústnou formou zmluva o dielo a vyjadrenia v žalobe a následne vo vyjadrení boli rozporné a neúplné. Záver okresného súdu v odseku 19. odôvodnenia, že nedošlo k uzavretiu zmluvy o dielo medzi žalobcom a žalovaným nie je vecne nesprávny, keďže nebolo možné ustáliť predmet a cenu plnenia.

15. Súhlasne so súdom prvej inštancie konštatoval, že žalobca neuviedol tvrdenia na preukázanie ním uplatneného peňažného nároku, čo má predchádzať dôkazom, ktorými chcel v súdnom konaní preukázať dôvodnosť tohto nároku. Navyše, tak, ako správne uviedol okresný súd v odseku 18. odôvodnenia, z listinných dôkazov predložených žalobcom vyplýval úplne iný rozsah diela, než bol opísaný v žalobe a cena diela v žalobe nebola tvrdená v žiadnej výške a ak žalobca uviedol určitú cenu za m², tak tá by sa mohla týkať len sadrokartónových konštrukcií, nie geberitu. Krajský súd konštatoval, že v danej súdnej veci sa okresný súd vysporiadal s podstatnými určujúcimi okolnosťami, ktoré mali pre vec rozhodujúci význam.

16. Krajský súd dodal, že bola na žalobcovi povinnosť tvrdenia, dôkazná povinnosť v konaní pred okresným súdom, t.j. preukázať existenciu zmluvného vzťahu, obsah dohodnutých práv a povinností, vznik nároku na zaplattenie ceny poskytnutého plnenia, pretože podľa obrany žalovaného, k vzniku takéhoto nároku žalobcu nedošlo.

17. Odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP, a to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie

vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, je daný vtedy, ak súd vec nesprávne právne posúdil. Krajský súd konštatoval, že žalobcom vyjadrený odvolací dôvod nebol relevantný, a preto vo vyvolanom odvolacom konaní bol rozsudok okresného súdu potvrdený ako vecne správne rozhodnutie podľa ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP. Osobitne výrok o nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie odvolaním žalobcu nebol napadnutý, avšak ako výrok závislý od výroku vo veci samej bol rovnako potvrdený ako vecne správne rozhodnutie.

18. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní bol úspešný žalovaný, ktorému bol priznaný nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcovi, o výške ktorej náhrady rozhodne súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 2 CSP.

19. Proti tomuto rozsudku podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), navrhujúc rozsudok súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť aj dôvodnosť dovolania vyvodil z ustanovenia § 420 písm. f) CSP tvrdiac, že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odvolaciemu súdu vytýkal, že sa nevysporiadal s argumentáciou žalobcu o nespornosti tvrdení v zmysle § 151 ods. 1 CSP, hoci dôvodom zamietnutia žaloby súdom prvej inštancie bola absencia takých skutkových tvrdení, ktorých nedoplnenie má za následok zamietnutie žaloby z dôvodu neunesenia bremena tvrdenia. Poukázal na to, že procesná obrana žalovaného nespočívala v spochybnení rozsahu diela, ale v spochybnení kvality diela, ktoré žalobca vykonal pre žalovaného, žalobca tvrdil, že zmluva o dielo bola uzatvorená ústne, skutočnosť ktorú potvrdzujú nielen ním predložené dôkazy, ale aj vyjadrenia a dôkazy predložené žalovaným a strany sporu nespochybnili ani skutočnosť, že predmet plnenia bol zmysle tejto zmluvy o dielo zo strany žalobcu realizovaný a časť ceny diela bola žalobcovi žalovaným vyplatená, nakoľko žalobca toto dielo reálne aj vykonal. Zdôraznil, že žalobca nijakým spôsobom nepoprel uzavretie zmluvy o dielo so žalobcom, ani predmet tohto diela žalovaný v priebehu celého súdneho konania nerozporoval, nesúhlasil iba s výškou sumy, zaplatenia ktorej sa žalobca voči žalovanému domáhal. Ďalej dovolateľ konštatoval, že žalovaný netvrdil, že práce od žalobcu, ktoré boli predmetom diela neprevzal a vykonanie diela žalobcom účinne ani nepoprel. Vzhľadom na uvedené, bolo potrebné uvedené skutočnosti tvrdené žalovaným (t. j. uzavretie ústnej zmluvy o dielo) považovať za nesporné podľa § 151 ods. 1 CSP a z týchto skutočností mal súd vychádzať. Nesprávny procesný postup pri hodnotení skutkových tvrdení žalobcu mal za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej. Dovolateľ ďalej namietal, že súdy neprihliadali na podstatné a pre rozhodnutie vo veci relevantné dôkazy, ktoré žalobca predložil, resp. ktoré žalobca žiada vykonať (výsluch svedka H.a, ako aj samotného žalobcu). Súdom ďalej vytýkal, že dôkazy nehodnotili správne, keď najmä neprihliadali na komunikáciu medzi žalobcom a žalovaným. Súdy tiež nijakým spôsobom nezohľadnili tvrdenia o tom, že počas vykonávania diela sa menil rozsah diela podľa pokynov žalovaného, čo umožňuje § 549 ods. 1 Obchodného zákonníka, a preto tvrdenie odvolacieho súdu, že „z listinných dôkazov predložených žalobcom vyplýva úplne iný rozsah diela, než bol opísaný v žalobe a cena diela v žalobe nebola tvrdená v žiadnej výške a ak žalobca uviedol určitú cenu za m2 tak tá by sa mohla týkať len sadrokartónových konštrukcií nie geberitu“ označil dovolateľ za nesprávne.

20. Žalovaný vo vyjadrení odmietol tvrdenie žalobcu, že by odvolací súd jeho procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Poukázal najmä na odseky 23 a 24 odôvodnenia rozsudku, v ktorých odvolací súd uvádza, akým spôsobom odvolací súd hodnotil rozsudok súdu prvej inštancie a aké vecné a logické úvahy ho priviedli k aplikácii daných ustanovení Civilného sporového poriadku. Skutočnosť, že odvolací súd aplikoval a interpretoval určitú právnu normu spôsobom odlišným od predstáv žalobcu neznamena, že ide o nesprávny procesný postup súdu. Výslovil názor, že v priebehu súdneho konania nedošlo k porušeniu žiadnych procesných práv žalobcu. Žalobca v konaní postupoval aktívne, súd prvej inštancie ani odvolací súd mu nijako neobmedzoval, ani nezamedzoval uplatňovanie jeho procesných práv, vyplývajúcich z jednotlivých ustanovení CSP. Poukázal na to, že aj samotný žalobca ako odvolací dôvod proti rozsudku súdu prvej inštancie uviedol nesprávne právne posúdenia

veci a nie porušenie jeho procesných práv. Záverom vyslovil názor, že nie je možné vyvodzovať právne účinky výslovného nepopretia protistranou, ak sám žalobca povinnosť skutkových tvrdení týkajúcich sa sporu nesplnil. Povinnosť strany sporu tvrdiť pritom predstavuje jeden zo základných princípov civilného procesu v zmysle článku 8 CSP v spojení s ustanovením § 150 ods. 1 CSP. Záverom konštatoval, že skutočnosť, že žalobca neuniesol svoju povinnosť tvrdenia a súd následne žalobu zamietne, nemôže byť kvalifikovaná ako porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces.

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v dovolacom konaní v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP a contrario) skúmal najskôr to, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je prípustné ním napadnúť.

22. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Podľa ustanovenia § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

23. V posudzovanom prípade dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

24. Túto vadu videl dovolateľ v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, nepreskúmateľné. Výtýkal odvolaciemu súdu, že sa nevysporiadal so všetkými skutočnosťami ním uvádzanými v podanom odvolaní zo dňa 8. júna 2022, najmä s neuplatnením ustanovenia § 151 ods. 1 CSP. Dovolateľ tiež namietal, že súd prvej inštancie a ani odvolací súd neprihliadli na podstatné a pre rozhodnutie relevantné dôkazy, ktoré žalobca predložil, najmä na komunikáciu medzi žalobcom a žalovaným, z ktorej zrejme vyplývalo, že medzi žalobcom a žalovaným bola uzavretá ústna zmluva o dielo a čo bolo jej predmetom, skutočnosť ktorú potvrdzovali následne žalovaným poskytnuté platby týkajúce sa predmetného diela, resp. ktoré žiadal vykonať (výsluch svedka H., ako aj samotného žalobcu).

25. Relevantnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu, znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle vyššie citovaného ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktorý sa vymyká zo zákonného, ale aj z ústavno-právneho rámca a ktorý tak zároveň znamená porušenie Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“) zaručených procesných práv, spojených so súdnou ochranou práva.

26. Podstatou práva na spravodlivý proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky, poskytované právnym poriadkom, pričom integrálnou súčasťou tohto práva, je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

27. Podľa Čl. 2 ods. 1 CSP ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty.

28. Podľa Čl. 6 ods. 1 veta prvá Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

29. Žalobca v žalobe uviedol, že na základe ústne uzatvorenej zmluvy o dielo vykonal pre žalovaného v období od 18. decembra 2020 do 23. marca 2021 stavebné práce, spočívajúce v dodávke a montáži sadrokartónových konštrukcií apartmánov na štvrtom nadzemnom podlaží hotela Damian v Jasnej, cenu prác fakturoval viacerými v žalobe konkretizovanými faktúrami, pričom žalobou uplatnená dlžná suma 9 362 eur predstavuje časť neuhradenej sumy vyfaktúrovanej faktúrou č. 11/2021 a v celom rozsahu neuhradenú sumu vyfaktúrovanú faktúrou č. 18/2021. Žalobca teda tvrdil, že so žalovaným ústnou formou uzatvorili zmluvu o dielo, dielo predstavovalo ním konkretizované práce a v súvislosti s cenou, poukazoval na výpočet ceny diela zo strany žalovaného, ako aj na vzájomnú e-mailovú komunikáciu. Dovolací súd z obsahu spisu (žalovaným podaný odpor) zistil, že žalovaný potvrdil, že strany sporu uzatvorili žalovaným tvrdenú zmluvu a jej predmet. Pokiaľ ide o cenu diela tvrdil, že bola stranami dohodnutá cena 11 eur/m² a že cenu 13,50 eur/m² ponúkol z pôvodne dohodnutých 11 eur/m², ale výlučne pod podmienkou, že dielo bude bezodkladne dokončené. So zreteľom na uvedené, pokiaľ ide o cenu diela žalovaný potvrdil cenu 11 eur/m² a ak žalobca tvrdil cenu vyššiu znáša dôkazné bremeno na preukázanie jeho tvrdení a ak by toto bremeno neunesol, výsledkom by bolo zamietnutie žaloby v rozsahu namietanom žalovaným. Z obsahu odporu ďalej vyplýva, že žalovaný žalobou uplatnený nárok neuznal z dôvodu, že práce jednak neboli dokončené a tiež vykazovali vady, nepoprel teda, že by predmet zmluvy nebol vôbec realizovaný. Žalovaný namietal (odsek 10 odporu), že žalobcovi nevznikol nárok na cenu za vykonanie diela v plnom rozsahu, keďže čiastočne zrealizované dielo malo zjavné nedostatky. Na preukázanie ním tvrdených skutočností žalobca navrhol vykonať dokazovanie a to na obsah ústne uzavretej zmluvy vypočítať žalobcu ako účastníka konania, ako aj svedkov pána G. a F. a bratov H. (č. l. 157). Dovolací súd dáva za pravdu konajúcim súdom, že žalobca ním tvrdené skutočnosti mohol opísať precíznejšie, podrobnejšie, avšak sa nestotožnil so záverom súdov, ktoré žalobe nevyhoveli zásadne z dôvodu, že si žalobca nesplnil povinnosť opísať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia, týkajúce sa sporu. Odôvodnenie rozsudkov považoval dovolací súd miestami aj za rozporné, keď v odseku 19 odôvodnenia súd prvej inštancie na jednej strane síce uviedol, že žalobný nárok, ako ho konštruoval žalobca, vedie k neúspechu v spore pre neunesenie povinnosti tvrdenia a že dôkaznými prostriedkami sa má preukázať žalobcom tvrdený skutkový dej, nie naopak a na druhej strane v odseku 19 konštatoval, že žalobca nepreukázal uzatvorenie zmluvy o dielo medzi spornými stranami ústnou formou, teda akoby žalobu zamietol z dôvodu neunesenia dôkazného bremena. Tak isto aj v odseku 18 odôvodnenia rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že uplatnený nárok nevyplýva z ním predložených dôkazov. Aj odvolací súd v odseku 31 odôvodnenia konštatoval, že žalobcom uplatnený nárok na zmluvné peňažné tvrdenie nebol riadne tvrdený a ani preukázaný. Teda akoby súdy nerozlišovali dôsledne medzi bremenom tvrdenia a dôkazným bremenom. Odvolací súd v odseku 24 odôvodnenia jeho rozsudku sa zaoberal ustanovením § 151 CSP. Uvedené ustanovenie je však dôležité z iného hľadiska a to nutnosti vykonávania dôkazov a dovoľuje súdu osvojiť si nesporné skutkové tvrdenia ako zistený skutkový stav, z ktorého vychádza v meritórnom rozhodnutí bez ďalšieho dokazovania ohľadom týchto skutočností.

30. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie ustanovení príslušných právnych predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

31. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Všeobecný súd musí vychádzať z toho, že súdy majú poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu

zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07).

32. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatneným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu (nález ÚS SR III. ÚS 72/2010 zo 4. mája 2010).

33. Podľa názoru dovolacieho súdu boli postup a rozhodnutia súdov prvého a druhého stupňa v danej veci (krajský súd sa v odvolacom konaní stotožnil s argumentáciou a závermi okresného súdu) založené na príliš formalistickom výklade práva a posúdení skutkových okolností prípadu v rozpore s požiadavkou materiálnej ochrany práv zo strany súdnej moci. Výklad ustanovení § 150 ods. 1 CSP a § 151 ods. 1 a 2 CSP, ku ktorému sa priklonili oba sudy považoval dovolací súd s ohľadom na obsah spisu za striktne formálny.

34. Bez toho, aby sa konajúce sudy v rámci dokazovania a zisťovania relevantných skutkových okolností, ako aj v rámci právneho posúdenia svojich skutkových zistení nevysporiadali s dovolateľovou argumentáciou a predkladanými dôkazmi nemožno vzhľadom na okolnosti daného prípadu považovať požiadavku spravodlivosti a požiadavku materiálnej ochrany práv za rešpektovanú. Dovolací súd dospel k záveru, že výklad ustanovení §§ 150 ods. 1 a 151 ods. 1 a 2 CSP, ku ktorému sa okresný a krajský súd v danom prípade priklonili bol príliš formálny. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 odsek 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 odsek 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Navyše podľa § 150 ods. 2 CSP na zistenie podstatných a rozhodujúcich skutočností zákon umožňuje súdu požiadať strany o ďalšie skutkové tvrdenia.

35. V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu sa síce ustálil názor, podľa ktorého ani nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017), dovolací súd však v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie ÚS SR č. k. IV. ÚS 557/2020-14 z 10. novembra 2020 a to jeho odsek 27, v ktorom sa stotožnil s názorom vyjadreným v uznesení NS SR sp. zn. 4Cdo/105/2019 z 28. novembra 2019, že porušenie práva na spravodlivé súdne konanie môže spočívať aj deficitoch v dokazovaní (napr. opomenutý dôkaz). Ústavný súd v tomto uznesení konštatoval, že ak by sa všeobecný súd, v procese dokazovania v sporovom konaní dopustil takej chyby, ktorej následkom by bol výsledok konania (rozhodnutie vo veci samej) poznačený porušením niektorej z inštitucionálnych požiadaviek práva na spravodlivé prejednanie veci je povinnosťou dovolacieho súdu takúto chybu konania preskúmať na podklade dovolanie podaného z dôvodu zmätočnosti, podľa § 420 písm. f) CSP. Zdôraznil, že je pritom potrebné vychádzať z obsahu základného práva podľa Čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa Čl. 6 ods. 1 dohovoru.

36. K posudzovaniu a hodnoteniu procesu dokazovania musia sudy vyššej inštancie v konaniach o opravných prostriedkoch pristupovať individuálne. Dovolateľom navrhované dôkazy mali preukázať, že medzi účastníkmi bola uzatvorená ústnou formou zmluva o dielo a čo bolo jej predmetom. Podľa názoru dovolacieho súdu nevykonanie dokazovania navrhnutého dovolateľom malo za následok, že konanie pred súdom prvej inštancie, ako aj odvolacím súdom bolo zmätočné a závery súdov neutržateľné.

37. So zreteľom na uvedené vo veci konajúce sudy svojím postupom a ani odôvodnením ich rozhodnutí (a to ani pri spojení rozsudkov súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) nenaplnili požiadavky plynúce zo základného práva žalobcu na súdnu ochranu, keďže odôvodnenie zamietnutia žalobcom uplatneného nároku nemožno považovať za uspokojujúce. Postupom súdov teda došlo k vade v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, ktorá zakladá porušenie práva oprávneného na spravodlivý súdny proces. Dovolací súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie podľa § 449 ods. 1 a 2 CSP zrušil a

vec vrátil súdu prvej inštancie podľa § 450 CSP na ďalšie konanie, v ktorom sa vysporiada s vytýkanými vadami, opätovne vo veci rozhodne a svoje rozhodnutie náležite odôvodní v súlade s § 220 ods. 2 CSP. V novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

38. Dovolací súd po zrušení rozsudkov vo veci konajúcich súdov vrátil vec Okresnému súdu Liptovský Mikuláš ako súdu prvej inštancie a to napriek tomu, že tento súd nie je podľa § 22 CSP v znení účinnom od 1. júna 2023 kauzálny príslušný v obchodnoprávných sporoch a to vzhľadom na štádium, v ktorom sa konanie nachádza, nakoľko podľa § 40 CSP za bodkočiarkou kauzálnu príslušnosť v obchodných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného pojednania sporu.

39. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.